

سنجش اضطراب اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز در فرایند جستجوی اطلاعات

ناهید خوشیان*

دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شیراز

تاریخ پذیرش: ۹۲/۹/۱۱

تاریخ دریافت: ۹۲/۶/۱۱

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف تعیین وضعیت اضطراب اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز در فرایند جستجوی اطلاعات انجام شده است.

روش: روش پژوهش پیمایشی تحلیلی است و جامعه پژوهش را ۵۷۰۲ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز تشکیل می‌دهد که بر پایه فرمول نمونه‌گیری عمومی کوکران، حجم نمونه به ۴۴۲ نفر رسید. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای غیرنسبتی و ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه‌ای برگرفته از یک پژوهش است که روایی و پایایی آن قبلاً سنجیده شده بود. صد در صد پرسشنامه‌های توزیع شده دریافت شد.

یافته‌ها: بررسی میزان اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان نشان داد که اکثریت (۷۳/۸) درصد آن‌ها پایین‌تر از حد متوسط (نمره ۶۰) دچار اضطراب اینترنتی بودند، با این حال، توزیع نمره اضطراب اینترنتی در جامعه مورد مطالعه نرمال بود.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش، تفاوت معناداری را بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی جامعه مورد مطالعه و نمره متوسط اضطراب اینترنتی (نمره ۶۰) نشان داد و مشخص شد که اضطراب آن‌ها به‌طور معناداری در جامعه از سطح متوسط پایین‌تر است. همچنین، بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی دانشجویان مرد و زن تفاوت معناداری مشاهده شد، به نحوی که میانگین نمرات اضطراب اینترنتی دانشجویان زن بیشتر از دانشجویان مرد بود. با این حال، بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی دانشجویان حوزه‌های تحصیلی مورد مطالعه تفاوت معناداری مشاهده نگردید.

کلیدواژه‌ها: اضطراب اینترنتی، جستجوی اطلاعات، خودآزمایشی اینترنتی رفتار اطلاع‌یابی، هویت اینترنتی.

مقدمه

مطالعه رفتار کاوشگران در فرآیند اطلاع‌یابی و در تعامل با محیط‌های اطلاعاتی را رفتار اطلاع‌یابی^۱ می‌گویند. در رفتار اطلاع‌یابی چگونگی جستجو، جمع‌آوری و بازیابی اطلاعات در محیط‌های اطلاعاتی گوناگون و رفتارهای کاربران در تعامل با

* نویسنده رابط: nkhooshian@gmail.com

نظام‌های بازیابی اطلاعات مورد بررسی قرار می‌گیرد. رفتار اطلاع‌یابی در حوزه‌های علوم مختلف از جمله کتابداری و اطلاع‌رسانی، روان‌شناسی و ارتباطات مورد بررسی قرار می‌گیرد. (حسینی، ۱۳۸۹)

بررسی رفتار اطلاع‌یابی انسان از مدتها پیش توجه پژوهش‌گران و متخصصان حوزه اطلاع‌رسانی را به خود جلب کرده است. تا کنون صاحب‌نظران متعددی بر پایه رویکردهای شناختی، فرایندگرا و کاربرگرا، الگوهای رفتاری متفاوتی را ارائه کرده‌اند. از مهم‌ترین و مشهورترین الگوهای رفتار اطلاع‌یابی می‌توان به الگوهای ویلسون^۱، آلیس^۲، کولثاو^۳، دروین^۴ و بلکین^۵ اشاره نمود. (نوکاریزی در فاصله سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۰ کارول کولثاو، شروع به انجام مجموعه‌ای از پژوهش‌ها نمود که منجر به ارائه الگوی جدیدی از رفتار اطلاع‌یابی گردید. او نام این الگو را "الگوی فرایند جستجوی اطلاعات"^۶ نامید (Kracker, 2002). الگوی کولثاو در سال ۱۹۹۱ میلادی یکی از مهم‌ترین الگوهای رفتار اطلاع‌یابی است. این الگو، اساسا برای کاربران کتابخانه سنتی در یک محیط آموزشی طراحی شده است. اما، امروزه اینترنت نقش مهمی را در رفتار اطلاع‌یابی افراد، خصوصا دانشجویان تحصیلات تکمیلی بازی می‌کند. کاربرانی که اطلاعات را بر روی اینترنت جستجو می‌کنند، ممکن است همانند کاربرانی که فقط به جستجوی اطلاعات در کتابخانه می‌پردازند، رفتار نکنند، چرا که تفاوتی در فعالیت‌های فیزیکی این دو گروه از کاربران وجود دارد. کاربرانی که اطلاعات را در کتابخانه جستجو می‌کنند، معمولا از مکانی به مکان دیگر حرکت می‌کنند و می‌توانند رسانه اطلاعاتی را لمس کنند و ببینند، اما این مورد برای کاربران اینترنت وجود ندارد. با این حال پژوهش‌ها بیرون نشان داد که رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان در محیط یادگیری مجازی با الگوی فرایند جستجوی اطلاعات کولثاو مطابقت دارد (Byron, 1999). این بدان معناست که الگوی فرایند جستجوی اطلاعات، مستقل از محیط فیزیکی کتابخانه‌ای است. در الگوی کولثاو بحث اضطراب ناشی از جستجوی اطلاعات مطرح می‌شود. این اضطراب پیش از این در قالب "اضطراب کتابخانه‌ای"^۷ و "اضطراب پژوهشی"^۸ در برخی از مطالعاتی که بر پایه این الگو انجام شده، مورد بررسی قرار گرفته است (نارمنجی و نوکاریزی، ۱۳۸۸).

فناوری اینترنت به همراه خود، شکل جدیدی از اضطراب را تحت عنوان "اضطراب اینترنتی" خلق کرده که تا کنون کم‌تر در پژوهش‌های مختلف به آن پرداخته شده است. بنابراین، لازم است تا اضطراب اینترنتی کاربران و میزان آن در فرایند جستجوی اطلاعات مورد بررسی قرار گیرد. آگاهی از وضعیت اضطراب اینترنتی کاربران به کتابداران، متخصصان و واسطه‌های اطلاعاتی کمک خواهد کرد تا آن‌ها را در هنگام جستجوی اطلاعات از طریق اینترنت، به گونه‌ای مساعدت و راهنمایی کنند تا میزان اضطراب آنها کاهش پیدا کند. لذا، هدف از پژوهش حاضر شناسایی میزان اضطراب اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز است.

مفهوم اضطراب کتابخانه‌ای رسماً توسط ملون در سال ۱۹۸۶ معرفی شد. با این حال، نزدیک به ۶ سال طول کشید تا باستیک مقیاس اضطراب کتابخانه‌ای را خلق کند. این مقیاس توسط آن ویگبوزی در سال ۲۰۰۴ مستند شد، و متعاقباً برای اکثر مطالعات کمی پدیده اضطراب کتابخانه‌ای مورد استفاده قرار گرفت (رحیمی، ۱۳۸۹).

¹ Information Seeking Behavior

² Wilson

³ Ellis

⁴ Kuhlthau

⁵ Dervin

⁶ Belkin

⁷ Model of Information Search Process

حتی با وجود آموزش‌های لازم یعنی آموزش سنتی و یا مبتنی بر مهارت‌های رایانه‌ای، که سعی در جهت آموزش شیوه استفاده بهتر از کتابخانه به دانشجویان را دارند، بسیاری از دانشجویان در هنگام استفاده از کتابخانه، احساس ناراحتی می‌کنند. به این احساس ناراحتی در پژوهش‌های مربوط به کتابخانه، "کتابخانه‌هراسی" یا "اضطراب کتابخانه‌ای" گفته می‌شود. اضطراب کتابخانه-ای زمانی بوجود می‌آید که دانشجو برای تحقق اهداف یک کار پژوهشی در کتابخانه اقدام به جستجوی منابع نموده و متوجه می‌شود که توانایی کافی برای انجام این جستجو را ندارد. مشخصات این نوع از اضطراب عبارت‌اند از: داشتن احساس منفی از جمله تردید، تنش، ترس و نابسامانی ذهنی (خدیوی و همکاران، ۱۳۸۳).

رایانه و نفوذ گسترده آن در دنیای امروز باعث شده که هر کسی به نحوی با این فناوری درگیر شده و با آن سر و کار داشته باشد. این تقاضای فزاینده به رایانه برای بسیاری از افراد با اضطراب و استرس همراه است. اضطراب رایانه، نوع خاصی از اضطراب است که معمولاً در یک موقعیت خاص رخ می‌دهد و افرادی که مبتلا به اضطراب رایانه هستند ممکن است ترس از ناآشنایی، احساس ناکامی، خجالت و شرم، شکست و یاس و ناامیدی را تجربه کنند (حسن‌زاده و همکاران، ۱۳۸۸).

اضطراب رایانه‌ای، علاوه بر آنکه باعث گسترش احساسات و نگرش‌های منفی افراد نسبت به رایانه می‌شود، باعث می‌شود که بسیاری از افراد، از رویارویی با رایانه اجتناب و کناره‌گیری کنند که در نهایت، محرومیت از دنیای وسیع اطلاعات و سرعت و دقت در فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی را به همراه دارد. امروزه با توجه به نقش بسیار مهم اینترنت در زمینه‌های مختلف از جمله امور پژوهشی، مسئله اضطراب اینترنتی از اهمیت زیادی برخوردار است. اضطراب اینترنتی بنا به تعریف، ترس یا هراسی است که افراد در هنگام استفاده از اینترنت تجربه می‌کنند. با این حال اضطراب اینترنتی دقیقاً به اضطراب رایانه‌ای مرتبط است، که این دومی در منابع به خوبی مورد توجه قرار گرفته است. اما، این مفاهیم، متفاوت هستند. اضطراب اینترنتی شامل احساس یا هیجان بوجود آمده به علت استفاده از فناوری‌های وابسته به وب است. درحالی‌که اضطراب رایانه‌ای تجربه روزمره با رایانه را منعکس می‌نماید، اضطراب رایانه‌ای رویارویی‌های اخیر با فناوری اطلاعات (شامل اینترنت) را منعکس می‌کند (نارمنجی و نوکاریزی، ۱۳۸۸). با در نظر داشتن نقش مهم اینترنت و مسئله اضطراب اینترنتی، در این پژوهش به دنبال پاسخ‌گویی به این مسئله هستیم که آیا دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز در فرایند جستجوی اطلاعات دچار اضطراب اینترنتی می‌شوند و میزان این اضطراب چقدر است؟

پیشینه پژوهش

غلام‌علی لواسانی در پژوهش خود نشان داد که خودکارآمدی رایانه، تجربه رایانه و انگیزه پیشرفت بیشترین روابط مثبت و معنادار را با اضطراب رایانه نشان می‌دهند. دانشجویان علوم انسانی در مقایسه با رشته‌های فنی و مهندسی و علوم پایه اضطراب بیشتری نشان دادند. براساس یافته‌های پژوهش وی، پیشنهاد می‌شود که دوره‌های آموزشی رایانه به‌ویژه برای دانشجویان علوم انسانی ارائه شود تا از این طریق شاهد کاهش اضطراب رایانه و افزایش خودکارآمدی رایانه در افراد باشیم. (غلام‌علی لواسانی، ۱۳۸۱)

یافته‌های پژوهش خدیوی و شعبانی، نشان داد که میزان آشنایی دانشجویان دانشگاه اصفهان با منابع الکترونیک و میزان آشنایی آنها با کاربرد رایانه پایین‌تر از حد معیار است، اما میزان اضطراب کتابخانه‌ای و منابع الکترونیک در میان آنها در حد معمول است. (خدیوی و شعبانی ۱۳۸۶)

بر اساس پژوهش جوکار و طاهریان، میانگین اضطراب کتابخانه‌ای در زنان و مردان و نیز افرادی که قبل از ورود به دانشگاه از کتابخانه استفاده می‌کرده‌اند و آن‌هایی که استفاده نمی‌کرده‌اند، اختلاف معناداری نداشت، اما میانگین اضطراب کتابخانه‌ای به صورت معناداری در دانشجویان رشته کتابداری نسبت به غیر کتابداری و دانشجویان کارشناسی ارشد نسبت به کارشناسی بالاتر بود. به علاوه این معناداری تنها مربوط به عوامل پذیرا بودن کارکنان و اعتماد کتابخانه‌ای بود و در مورد سایر عوامل موثر بر اضطراب کتابخانه‌ای اختلاف معناداری گزارش نشد. (جوکار و طاهریان، ۱۳۸۷)

اکبری‌بورنگ و رضایان، با هدف بررسی اضطراب رایانه در دانشجویان و رابطه آن با کارآمدی رایانه در دانشگاه اراک، ۳۷۰ آزمودنی (۱۲۳ مرد، ۲۱۸ زن) را برگزیدند. یافته‌های پژوهش نشان داد که دانشجویان این دانشگاه بالاتر از حد خفیف اضطراب رایانه‌ای از خود بروز می‌دهند. همچنین، بین کارآمدی رایانه و اضطراب رایانه رابطه معنادار وجود داشت و در متغیر کارآمدی رایانه تفاوت جنسیتی معنادار بود. (اکبری‌بورنگ و رضایان، ۱۳۸۷)

غلام‌علی‌لوسانی، با ارایه مدلی نشان داد که ویژگی‌های فردی و تجربه رایانه به افزایش خودکارآمدی رایانه و در تداوم این مسیر به کاهش اضطراب رایانه دانشجویان منجر می‌شود. (غلام‌علی‌لوسانی، ۱۳۸۸)

در خارج از کشور نیز پژوهش‌های متعددی در حوزه اضطراب کتابخانه‌ای، رایانه‌ای و اینترنتی انجام یافته است که از آن جمله می‌توان به پژوهش‌های زیر اشاره کرد.

پرسنو در پژوهشی، چهار حوزه اصلی اضطراب اینترنتی را مورد شناسایی قرار داد: اضطراب از اصطلاحات اینترنتی، اضطراب جستجوی شبکه‌ای، اضطراب تاخیر زمانی اینترنتی و ترس کلی از عدم موفقیت در استفاده از اینترنت. نتایج پژوهش وی نشان داد که نگرانی‌ها درباره خوداثربخشی پایین نقش اصلی را در اشکال مختلف اضطراب اینترنتی، بازی می‌کند، به‌طوریکه شرکت‌کنندگان غالباً خودشان را بخاطر عدم توانایی در بدست آوردن پایگاه‌های مطلوب در اینترنت، یا نیافتن اطلاعات مطلوب، سرزنش می‌کردند (Presno, 1998).

شمو شکل‌های اضطراب اینترنتی پرسنو را در میان دانشجویان بررسی کرد. اکثریت دانشجویان از تاخیر زمانی اینترنتی اضطراب داشتند، اما میزان سه شکل دیگر اضطراب (اضطراب اصطلاح‌شناسی اینترنتی، اضطراب جستجوی شبکه‌ای، و ترس کلی از عدم موفقیت در استفاده از اینترنت)، در میان دانشجویان اندک بود. نتایج همچنین نشان داد که بین مردان و زنان از نظر اضطراب اینترنتی تفاوت معناداری وجود دارد. زنان در هر چهار شکل، اضطراب بیشتری نسبت به مردان بروز دادند، به ویژه، در مورد اضطراب اصطلاح‌شناسی اینترنتی، که نمره اضطراب زنان تقریباً دو برابر مردان بود (Shamo, 2001).

نتایج پژوهش بن‌امران، حاکی از وجود اضطراب کتابخانه‌ای و اضطراب اینترنتی در بین دانشجویان بود. از بین متغیرهای مطالعه شده، سن تنها متغیری بود که می‌توانست اضطراب کتابخانه‌ای را پیشگویی کند. همچنین، میزان استفاده از اینترنت و رشته تحصیلی نیز، در رابطه با پیش‌گویی اضطراب اینترنتی نقش مهمی داشتند. این پژوهش بیان کرد که تفاوت‌هایی بین سطوح اضطراب کتابخانه‌ای و اضطراب اینترنتی در بین برخی از گروه‌ها بین دانشجویان هم در سطح آمریکا و هم در سطح بین‌المللی وجود دارد (Ben Omran, 2001).

چو با انجام پژوهشی، اضطراب در زمینه مدیریت استفاده دانش‌آموزان از اینترنت را به‌عنوان بزرگ‌ترین مشکل ذکر کرد. همچنین، بر مبنای یافته‌های پژوهش، معلمان زن سطح اضطراب اینترنتی معنادار و بالاتری را نسبت به معلمان مرد نشان دادند و

برخی از رشته‌ها یا نواحی موضوعی، در سطح اضطراب اینترنتی، سهم معناداری داشتند. علاوه بر آن، یافته‌های پژوهش نشان داد که ساعات استفاده از رایانه و اینترنت در طول هر هفته، تاثیری بر اضطراب اینترنتی ندارد (Chou, 2003).

یانگ در پژوهش خود، به بررسی نگرش‌های معلمان یا استادان نسبت به استفاده از اینترنت، خوداثربخشی اینترنتی، اضطراب اینترنتی و ارتباط آنها با هم پرداخت. یافته‌های پژوهش او نشان داد که استفاده روزافزون از اینترنت، منجر به خوداثربخشی اینترنتی و کاهش سطح اضطراب اینترنتی می‌شود. به علاوه، سال‌های تجربه اینترنتی دانشجویان نیز به نوبه خود، عامل قوی‌تری در تحت تاثیر قرار دادن الگوهای استفاده از اینترنت بود. اما جنس و سن، متغیرهای مهم و تاثیرگذاری در این مطالعه نبودند و هیچگونه تفاوت مهم و معناداری بین خوداثربخشی اینترنتی و اضطراب اینترنتی

پرسش پژوهش

دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز تا چه حد در فرایند بازبایی اطلاعات دچار اضطراب اینترنتی هستند؟

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین نمره اضطراب اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و نمره متوسط اضطراب اینترنتی، تفاوت معناداری وجود دارد.
- ۲- بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی مرد و زن از نظر میزان اضطراب اینترنتی، تفاوت معناداری وجود دارد.
- ۳- بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی حوزه‌های تحصیلی مختلف از نظر میزان اضطراب اینترنتی، تفاوت معناداری وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش، پیمایشی تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز است. حجم کل جامعه آماری (بر پایه آمار بدست آمده از حوزه مدیریت دانشگاه شیراز) شامل حدود ۵۷۰۲ دانشجو در دانشگاه شیراز و ۲۱۰ نفر در دانشگاه علوم پزشکی شیراز می‌باشد. برای تعیین حجم نمونه بر پایه فرمول نمونه‌گیری عمومی کوکران، تعداد ۳۶۰ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد در دانشگاه شیراز و نیز ۸۲ نفر از همین دانشجویان در دانشگاه علوم پزشکی شیراز انتخاب شدند. بنابراین، حجم نمونه ۴۴۲ نفر تعیین شد. در این پژوهش، از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای غیرنسبتی، استفاده شد. طبقات مورد نظر در جامعه مورد بررسی حوزه‌های تحصیلی (علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی، و پزشکی) بودند و نسبت حضور دانشجویان در نمونه آماری در چهار حوزه مورد بررسی برابر در نظر گرفته شد. برای سنجش میزان اضطراب اینترنتی دانشجویان از پرسشنامه مربوط به پژوهش "بررسی میزان اضطراب اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های بیرجند و فردوسی در فرایند جستجوی اطلاعات"، متشکل از یک مقیاس بیست گویه‌ای که روایی و پایایی آن نیز مورد سنجش قرار گرفته بود، استفاده گردید.

رید و پلامبو، سیاهه "اضطراب وضعیت - ویژگی اسپیلبرگر"^۱ را برای سنجش اضطراب رایانه‌ای تعدیل کردند. آنان واژه‌های هر عبارت را تغییر دادند تا احساسات مرتبط با رایانه‌ها را منعکس نماید، ولی شکل مقیاس و ۲۰ گویه را حفظ نمودند. در ادامه کار رید و پلامبو، ایلی ویرایش آن‌ها از این مقیاس را برای سنجش اضطراب اینترنتی، با جایگزین نمودن واژه "رایانه" با "اینترنت" اصلاح نمود. وی برای تعیین پایایی این مقیاس اضطراب اینترنتی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده کرد. و میزان آلفا را در پیش

¹Anxiety Inventory Spielbergers State - Trait

آزمون ۹۴/، و در پس آزمون ۹۶/، گزارش نمود. در این پژوهش، ویرایش نهایی این مقیاس، که توسط ایلی تهیه شده، بر پایه طیف پنج گزینه‌ای لیکرت مورد استفاده قرار گرفت. مقیاس اضطراب اینترنتی مورد استفاده در این پژوهش، مانند بسیاری از آزمون‌های روان‌شناختی شامل گویه‌های ترکیبی مثبت و منفی بود. از این رو، به منظور محاسبه مجموع نمرات پاسخ‌گویان، نمرات گویه‌های مثبت وارونه شدند و سپس مجموع نمرات پاسخ‌گویان، به عنوان نمره اضطراب اینترنتی آنها محاسبه شد. به طور کلی، در این مقیاس، نمره پایین به معنای اضطراب اینترنتی پایین، و نمره بالا به معنای اضطراب اینترنتی بالاست (نارمنجی و نوکاریزی، ۱۳۸۸).

این پرسش‌نامه در ابتدای نیم‌سال دوم تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۹۱ بین اعضای نمونه مورد نظر در دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز توزیع شد. عدم دقت از سوی برخی از پاسخ‌گویان در پرکردن پرسش‌نامه‌ها از محدودیت‌های عمده این پژوهش بود.

یافته‌های پژوهش

الف. جنسیت پاسخ‌گویان

همان‌طور که ذکر شد دانشجویان دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز، به تعداد ۴۴۲ نفر پرسش‌نامه را تکمیل و عودت دادند. بر این اساس تعداد ۴۴۲ پرسش‌نامه تکمیل و دریافت گردید. در جدول ۴-۱ درصد‌های به دست آمده بیان‌گر این می‌باشد که از بین پاسخ‌دهندگان ۲۱۱ نفر را (۴۷/۷ درصد) مردان و ۲۳۱ نفر را (۵۲/۳ درصد) زنان تشکیل می‌دهند.

جدول ۱. توزیع نمونه آماری مورد مطالعه بر حسب جنسیت دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۲۱۱	۴۷/۷٪
زن	۲۳۱	۵۲/۳٪
کل	۴۴۲	۱۰۰٪

ب. حوزه تحصیلی پاسخ‌گویان

تجزیه و تحلیل داده‌ها بر پایه حوزه تحصیلی جامعه مورد بررسی، نشان می‌دهد که بالاترین فراوانی مربوط به علوم پایه با تعداد ۱۲۳ نفر (۲۷/۸ درصد) و بعد از آن علوم تربیتی با تعداد ۱۲۰ نفر (۲۷/۱ درصد) است.

جدول ۲. توزیع نمونه آماری مورد مطالعه بر حسب میزان حوزه تحصیلی پاسخ‌گویان دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز

حوزه تحصیلی	فراوانی	درصد فراوانی
علوم پایه	۱۲۰	۲۷/۱٪
علوم مهندسی	۱۲۰	۲۷/۱٪
علوم انسانی	۱۲۰	۲۷/۱٪
علوم پزشکی	۸۲	۱۸/۶٪
مجموع	۴۴۲	۱۰۰٪

پاسخ سؤال اصلی پژوهش

دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز در فرآیند جستجوی اطلاعات، تا چه حد دچار اضطراب اینترنتی هستند؟ بر پایه آنچه پیش‌تر اشاره شد، به منظور سنجش میزان اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان از یک مقیاس ۲۰ گویه‌ای اضطراب اینترنتی استفاده شد. در جدول ۳ توزیع فراوانی نمره اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان نشان داده شده است. دامنه

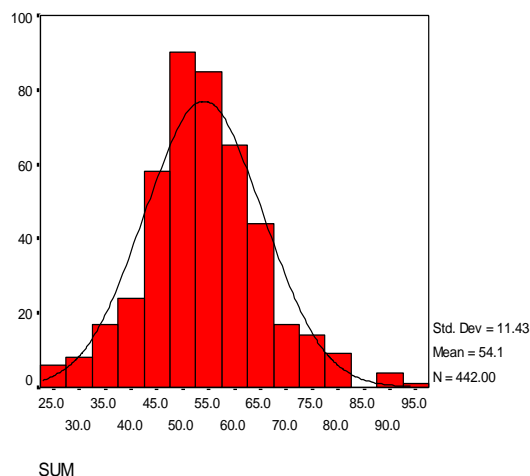
نمرات مقیاس اضطراب اینترنتی مورد استفاده در این پژوهش از ۲۰ تا ۱۰۰ امتیاز می‌باشد. از این رو می‌توان ارزش وسط این مقیاس (نمره ۶۰) را به عنوان نمره متوسط اضطراب اینترنتی در نظر گرفت.

جدول شماره ۳. توزیع فراوانی نمره اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز

نمره اضطراب اینترنتی	فراوانی	درصد	درصد فراوانی تجمعی
۵۴	۱۹	۴/۳	۵۵/۴
۵۵	۱۲	۲/۷	۵۸/۱
۵۶	۱۹	۴/۳	۶۲/۴
۵۷	۱۲	۲/۷	۶۵/۲
۵۸	۱۳	۲/۹	۶۸/۱
۵۹	۶	۱/۴	۶۹/۵
۶۰	۱۹	۴/۳	۷۳/۸
۶۱	۱۳	۲/۹	۷۶/۷
۶۲	۱۴	۳/۲	۷۹/۹
۶۳	۱۱	۲/۵	۸۲/۴
۶۴	۵	۱/۱	۸۳/۵
۶۵	۱۱	۲/۵	۸۶
۶۶	۹	۲	۸۸
۶۷	۸	۱/۸	۸۹/۸
۶۸	۵	۱/۱	۹۱
۶۹	۲	۰/۵	۹۱/۴
۷۰	۷	۱/۶	۹۳
۷۲	۳	۰/۷	۹۳/۷
۷۳	۳	۰/۷	۹۴/۳
۷۴	۱	۰/۲	۹۴/۶
۷۵	۵	۱/۱	۹۵/۷
۷۶	۲	۰/۵	۹۶/۲
۷۷	۳	۰/۷	۹۶
۷۸	۳	۰/۷	۹۷/۵
۷۹	۲	۰/۵	۹۸
۸۰	۱	۰/۲	۹۸/۲
۸۱	۱	۰/۲	۹۸/۴
۸۲	۲	۰/۵	۹۸/۹
۸۸	۱	۰/۲	۹۹/۱
۸۹	۲	۰/۵	۹۹/۵
۹۱	۱	۰/۲	۹۹/۸
۹۶	۱	۰/۲	۱۰۰

نمره اضطراب اینترنتی	فراوانی	درصد	درصد فراوانی تجمعی
۲۳	۱	۰/۲	۰/۲
۲۴	۲	۰/۵	۰/۷
۲۶	۲	۰/۵	۱/۱
۲۷	۱	۰/۲	۱/۴
۲۸	۱	۰/۲	۱/۶
۲۹	۲	۰/۵	۲
۳۰	۱	۰/۲	۲/۳
۳۱	۳	۰/۷	۲/۹
۳۲	۱	۰/۲	۳/۲
۳۳	۱	۰/۲	۳/۴
۳۴	۵	۱/۱	۴/۵
۳۵	۲	۰/۵	۵
۳۶	۵	۱/۱	۶/۱
۳۷	۴	۰/۹	۷
۳۸	۳	۰/۷	۷/۷
۳۹	۳	۰/۷	۸/۴
۴۰	۵	۱/۱	۹/۵
۴۱	۷	۱/۶	۱۱/۱
۴۲	۶	۱/۴	۱۲/۴
۴۳	۷	۱/۶	۱۴
۴۴	۱۶	۳/۶	۱۷/۶
۴۵	۹	۲	۱۹/۷
۴۶	۱۳	۲/۹	۲۲/۶
۴۷	۱۳	۲/۹	۲۵/۶
۴۸	۱۵	۳/۴	۲۹
۴۹	۲۶	۵/۹	۳۴/۸
۵۰	۱۸	۴/۱	۳۸/۹
۵۱	۱۵	۳/۴	۴۲/۳
۵۲	۱۶	۳/۶	۴۵/۹
۵۳	۲۳	۵/۲	۵۱/۱

داده‌های جدول ۳ نشان می‌دهد پاسخ‌گویان در فرایند جستجوی اطلاعات، نشانه‌هایی از اضطراب اینترنتی را از خود بروز داده‌اند. با این حال اکثر پاسخ‌گویان ۷۳/۸ درصد پایین‌تر از حد متوسط (= نمره ۶۰) دچار اضطراب اینترنتی بوده‌اند و تنها ۲۶/۲ درصد از آنها بالاتر از حد متوسط یا برابر با آن، اضطراب اینترنتی از خود بروز داده‌اند. به منظور توصیف بهتر و دقیق‌تر وضعیت توزیع نمره اضطراب اینترنتی در نمونه مورد مطالعه، نمودار مستطیلی نمره اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان نیز ترسیم شد. (نمودار ۱)



نمودار ۱. نمودار هیستوگرام توزیع فراوانی نمره اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز
هر چند این نمودار و منحنی رسم شده در آن نرمال بودن توزیع نمره اضطراب اینترنتی داده‌ها را نشان می‌دهد، اما به منظور اطمینان از این امر، نرمال بودن توزیع نمره اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان با استفاده از آزمون آماری کولموگروف - اسیمرنوف مورد بررسی قرار گرفت (جدول ۴). نتایج آزمون آماری نشان می‌دهد که توزیع نمره اضطراب اینترنتی در نمونه مورد مطالعه، نرمالاست ($Z = 1/2$ ؛ $p = 0/11$).

جدول ۴. آزمون نرمال بودن توزیع نمره اضطراب اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز

نمره اضطراب اینترنتی	
۴۴۲	فراوانی
۵۴/۰۷	میانگین
۱۱/۴۳	انحراف استاندارد
۱/۲	Kolmogrov – Smirnov Z
۰/۱۱	P

آزمون فرضیه ۱: بین نمره اضطراب اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و نمره متوسط اضطراب اینترنتی (= ۶۰) تفاوت معناداری وجود دارد.

به منظور آزمودن این فرضیه از آزمون تی یک نمونه‌ای استفاده شد. نتایج آزمون آماری (جدول ۵) در سطح ۰/۰۵ اختلاف معناداری را بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان و نمره متوسط اضطراب اینترنتی (= ۶۰) نشان داد

$$(t = 99/414; P < = 0/0001)$$

جدول ۵. آزمون معناداری تفاوت بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی و نمره متوسط اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز

فراوانی	میانگین نمونه	تفاوت میانگین	نمره متوسط اضطراب اینترنتی	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار آماره تی	P
۴۴۲	۵۴/۰۷	-۵/۹۳	۶۰	۱۱/۴۳	۴۴۱	۹۹/۴۱	۰/۰۰۰۱

بررسی تفاوت بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی نمونه مورد مطالعه و نمره متوسط اضطراب اینترنتی ($= ۶۰$) نشان می‌دهد که میانگین نمرات اضطراب اینترنتی نمونه مورد مطالعه حدود ۵/۹۳ کم‌تر از نمره متوسط اضطراب اینترنتی است (جدول ۵). این امر قویا مؤید آن است که اکثر پاسخ‌گویان پایین‌تر از حد متوسط دچار اضطراب اینترنتی بوده‌اند.

آزمون فرضیه ۲: بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی مرد و زن از نظر میزان اضطراب اینترنتی تفاوت معناداری وجود دارد.

شاخص‌های مرکزی و پراکندگی نمره اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان مرد و زن در جدول ۶ نشان داده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، میانگین نمرات اضطراب اینترنتی دانشجویان زن بیشتر از دانشجویان مرد، و این بیانگر آن است که دانشجویان زن در نمونه مورد بررسی، بیشتر از دانشجویان مرد در فرایند جستجوی اطلاعات دچار اضطراب اینترنتی بوده‌اند.

جدول ۶. شاخص‌های مرکزی و پراکندگی نمره اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان مرد و زن دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز

جنسیت	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر
مرد	۲۱۱	۵۲/۳۳	۱۰/۷۵	۲۳	۹۱
زن	۲۳۱	۵۵/۶۵	۱۱/۸	۲۴	۹۶
مجموع	۴۴۲	۵۴/۰۷	۱۱/۴۳	۲۳	۹۶

این فرضیه با استفاده از آزمون تی دو نمونه‌ای برای نمونه‌های مستقل مورد آزمون قرار گرفت. با استفاده از این آزمون، تفاوتی بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی دانشجویان مرد و زن مشاهده می‌شود ($-۳/۳۱$) و این تفاوت به لحاظ آماری در سطح $۰/۰۵$ معنادار است ($P < = ۰/۰۰۲$). از این رو، با اطمینان $۰/۹۵$ می‌توان گفت بین پاسخ‌گویان مرد و زن از نظر میزان اضطراب اینترنتی تفاوت آماری معناداری در جامعه وجود دارد. به نحوی که میانگین نمرات اضطراب اینترنتی دانشجویان زن بیشتر از دانشجویان مرد می‌باشد و این امر بیانگر آن است که دانشجویان زن در نمونه مورد بررسی، بیشتر از دانشجویان مرد در فرایند جستجوی اطلاعات دچار اضطراب اینترنتی بوده‌اند.

جدول ۷: آزمون معناداری تفاوت بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان مرد و زن دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز

نمره اضطراب اینترنتی	آزمون لیون برای برابری واریانس‌ها		آزمون تی برای برابری میانگین‌ها		
	F	P	مقدار آماره تی	درجه آزادی	P
واریانس‌ها برابر فرض شده	۲/۷	۰/۱۰	-۳/۰۷	۴۴۰	۰/۰۰۲
واریانس‌ها برابر فرض نشده	۲/۷	۰/۱۰	-۳/۰۷	۴۳۹/۹۹	۰/۰۰۲

آزمون فرضیه ۳: بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی حوزه‌های تحصیلی مختلف از نظر میزان اضطراب اینترنتی تفاوت معناداری وجود دارد.

شاخص‌های مرکزی و پراکندگی نمره اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان در ۴ حوزه تحصیلی مورد مطالعه، در جدول ۸ توصیف شده است. آن‌گونه که از داده‌های جدول یادشده برمی‌آید، پاسخ‌گویان حوزه‌های علوم انسانی، علوم پایه و علوم مهندسی دارای

بالاترین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی هستند (۵۲/۷، ۵۳/۹۹، ۵۵/۰۷) و در طرف مقابل، پایین‌ترین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی (۵۴/۷۱) مربوط به پاسخ‌گویان حوزه علوم پزشکی می‌باشد. اما میانگین نمرات اضطراب اینترنتی این حوزه، تقریباً به میانگین نمرات نمونه مورد بررسی (۵۴/۰۷) نزدیک است.

جدول ۸. شاخص‌های مرکزی و پراکندگی نمره اضطراب اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز در حوزه‌های تحصیلی مورد مطالعه

حوزه تحصیلی	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر
علوم پایه	۱۲۰	۵۲/۷	۱۱/۸	۲۳	۸۸
علوم مهندسی	۱۲۰	۵۳/۹۹	۱۰/۲۱	۲۴	۸۹
علوم انسانی	۱۲۰	۵۵/۰۷	۱۰/۸	۳۱	۸۲
علوم پزشکی	۸۲	۵۴/۷۱	۱۳/۴	۲۴	۹۶
مجموع	۴۴۲	۵۴/۰۶۵	۱۱/۴	۲۳	۹۶

به منظور آزمودن این فرضیه از آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه، استفاده شد. هر چند که در ظاهر بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان در ۴ حوزه تحصیلی مورد مطالعه، تفاوتی مشاهده می‌شود، (جدول ۹) ولی این تفاوت از نظر آماری در سطح ۰/۰۵ معنادار نیست ($P < 0/43$). بنابراین، در مورد این فرضیه نیز با اطمینان ۰/۹۵ می‌توان گفت که بین پاسخ‌گویان ۴ حوزه تحصیلی مورد مطالعه از نظر میزان اضطراب اینترنتی تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۹. آزمون معناداری تفاوت بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز در حوزه‌های تحصیلی مورد مطالعه

منبع تغییرات	مجموع مجدورات	درجه آزادی	میانگین مجدورات	مقدار F	P
واریانس بین گروهی	۳۵۹/۰۰۱	۳	۱۱۹/۶۶۷	۰/۹۱۵	۰/۴۳
واریانس درون گروهی	۵۷۲۹۲/۰۹۷	۴۳۸	۱۳۰/۸۰۴		
مجموع	۵۷۶۵۱/۰۹۷	۴۴۱			

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که اکثریت پاسخ‌گویان (۷۳/۸ درصد) پایین‌تر از حد متوسط، اضطراب اینترنتی از خود بروز داده‌اند. این امر با یافته‌های پژوهش جوینر و همکاران (Joiner, et al., 2005) تا حدودی همخوانی دارد، زیرا یافته‌های حاصل از آن پژوهش نیز نشان داد که اکثر دانشجویان در خصوص استفاده از اینترنت مضطرب نبودند. نتایج پژوهش اکبری-بورنگ و رضاییان (۱۳۸۷) نیز تا حدودی با یافته‌های حاصل از این پژوهش، مطابقت دارد. نتایج پژوهش آنان حاکی از آن بود که دانشجویان دانشگاه اراک، بالاتر از حد خفیف اضطراب رایانه‌ای (که ارتباط نزدیکی با اضطراب اینترنتی) دارد، از خود بروز می‌دهند. از دیگر پژوهش‌های انجام شده در این حوزه می‌توان به یافته‌های پژوهش حسن‌زاده و همکاران (۱۳۸۸)، اشاره داشت که به بررسی همبستگی اضطراب اینترنتی با متغیرهای جمعیت‌شناختی نظیر جنسیت، تحصیلات و نوع شغل پرداخته است. این پژوهش و دیگر پژوهش‌های انجام شده در این حوزه، بیشتر به بررسی همبستگی اضطراب اینترنتی با متغیرهایی نظیر جنسیت، سن، رشته تحصیلی، خوداثربخشی اینترنتی و هویت اینترنتی پرداخته و میزان این نوع از اضطراب را در میان افراد کم‌تر مورد بررسی قرار داده‌اند. در همین راستا، فرضیه نخست پژوهش حاضر به منظور بررسی تفاوت بین نمره اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان و نمره متوسط اضطراب اینترنتی طرح گردید.

نتایج آزمون فرضیه نخست، اختلاف معناداری را بین میانگین نمرات اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان و نمره متوسط اضطراب اینترنتی ($P = 0/60$) نشان داد. بررسی نتایج پژوهش‌های انجام شده در این حوزه نشان می‌دهد که بین میزان استفاده از اینترنت و میزان

اضطراب اینترنتی رابطه معنادار و منفی وجود دارد (Joiner, et.al, 2005; Ben omran, 2001; Chou, 2003; Yang, 2003). افرون بر این، نتایج پژوهش‌ها در این زمینه حاکی از آن است که عواملی نظیر خوداثربخشی اینترنتی (Sun, 2008; Joiner, et al 2007) و هویت اینترنتی (Ealy, 1999) و هویت اینترنتی (Joiner, et al 2007) بر میزان اضطراب اینترنتی مؤثر هستند. از این رو، در این باره به نظر می‌رسد که تجربه کاری و تمامی عوامل پیشین، بر کاهش میزان اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان تاثیر مثبت داشته است. به بیان دیگر، به نظر می‌رسد چون پاسخ‌گویان در مقطع کارشناسی ارشد هستند، از تجربه نسبتاً مناسبی در زمینه کار با اینترنت برخوردارند و میزان دانش، خوداثربخشی، و هویت اینترنتی نسبتاً بالایی دارند. آنها تا حدودی اینترنت را به‌عنوان یک منبع علمی معتبر پذیرفته‌اند و به راحتی از آن استفاده می‌کنند. همچنین به نظر می‌رسد که ضریب نفوذ اینترنت در میان آنان بالا باشد.

نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش، نشان داد که بین میزان اضطراب اینترنتی دانشجویان مرد و زن اختلاف معناداری وجود دارد، به نحوی که میانگین اضطراب اینترنتی زنان بیشتر از مردان است و این امر نشان‌دهنده بالاتر بودن اضطراب اینترنتی زنان در مقایسه با مردان است. بنابراین، فرضیه دوم پژوهش مورد تایید قرار گرفت. این امر با یافته‌های پژوهش‌های پیشین در این حوزه که اختلاف معنادار بین زنان و مردان از نظر میزان اضطراب اینترنتی را گزارش می‌کنند، همسو است (Shamo, 2001; Chou, 2003; Sun, 2008; Zhang, 2003; Joiner, et al, 2007). اما در عین حال، با یافته‌های پژوهش‌های بیان‌گر این مطلب که بین دو جنس از نظر میزان اضطراب اینترنتی تفاوت معناداری وجود ندارد، ناهمسو است (Benomran, 2001; Yang, 2003; Joiner, et al, 2005). با این حال، در مواردی که بین میزان اضطراب اینترنتی مردان و زنان تفاوت (معنادار یا غیر معنادار) وجود داشته، این زنان بوده‌اند که اضطراب اینترنتی بیشتری از خود بروز می‌دهند و این امر با یافته‌های این پژوهش نیز مطابقت دارد. به نظر می‌رسد قدرت خطرپذیری و اقدام به پذیرش فناوری‌های نوین از سوی مردان تا حدودی بیشتر از زنان باشد. ولی این - که در برخی از پژوهش‌های دیگر، تفاوت معناداری بین این دو جنس از این نظر مشاهده نشده، ممکن است ناشی از همان تجربه، دانش و در نتیجه، خود اثربخشی بالای آنها در کار با اینترنت باشد. شاید اگر این پژوهش در میان دانشجویان کارشناسی اجرا شود، تفاوت معنادار مورد نظر مانند پژوهش حاضر مشاهده شود. در هر صورت، برای اطلاع از تاثیر واقعی جنسیت بر میزان اضطراب اینترنتی و در نظر گرفتن این متغیر به‌عنوان شاخص و پیش‌گو، نیاز به پژوهش‌های بیشتری است.

فرضیه سوم پژوهش نیز رد شد، و در نتیجه بین دانشجویان حوزه‌های تحصیلی علوم انسانی، علوم پایه، علوم مهندسی و علوم پزشکی از نظر میزان اضطراب اینترنتی اضطراب اینترنتی تفاوت معناداری وجود ندارد. این امر با یافته‌های پژوهش‌های حاکی از این مطلب که رشته اصلی آزمودنی‌ها در پیش‌بینی کردن اضطراب اینترنتی آنها مهم است ناهمسو است (Benomran, 2001; Chou, 2003). افزون بر این، نتایج برخی از پژوهش‌های انجام شده در حوزه اضطراب رایانه‌ای در ایران نیز حاکی از آن است که رشته تحصیلی یا حوزه تحصیلی پاسخ‌گویان در پیش‌بینی کردن اضطراب رایانه‌ای موثر است (اکبری‌بورنگ و رضاییان، ۱۳۸۷؛ غلام‌علی لواسانی، ۱۳۸۱).

باید توجه داشت که از یک سو امروزه اینترنت نقش بسیار مهمی در فعالیت‌های پژوهشی بازی می‌کند و دسترسی به بسیاری از منابع اطلاعاتی در اکثر حوزه‌ها تنها از طریق این شبکه امکان‌پذیر است، و پاسخ‌گویان این پژوهش دانشجویان کارشناسی ارشد بوده و از تجربه و دانش کافی در کار با اینترنت برخوردار بودند، و از سوی دیگر همان‌گونه که پیش‌تر اشاره شد، نتایج پژوهش‌ها در این حوزه بیان‌گر نوعی رابطه منفی و معنادار بین میزان استفاده از اینترنت و میزان اضطراب اینترنتی است. بنابراین، شاید استفاده زیاد از اینترنت توسط پاسخ‌گویان سبب شده است بین میزان اضطراب اینترنتی پاسخ‌گویان حوزه‌های تحصیلی مختلف، تفاوت

چندانی وجود نداشته باشد. اما به دلیل محدود بودن پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه، لازم است در این خصوص بررسی‌های بیشتری صورت گیرد تا ابعاد کار روشن‌تر شود. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که عدم وجود تفاوت معنادار از نظر اضطراب اینترنتی بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی حوزه‌های تحصیلی مختلف، ناشی از تجربه و دانش کافی در زمینه کار با اینترنت و همچنین مقطع تحصیلی دانشجویان (کارشناسی ارشد) باشد.

پیشنهادات برگرفته از پژوهش

۱. به منظور کاهش اضطراب اینترنتی دانشجویان پیشنهاد می‌شود، کتابداران اقدام به برپایی کارگاه‌های آموزشی در خصوص نحوه جستجوی اطلاعات در اینترنت نمایند.
۲. با توجه به نقش انکارناپذیر اینترنت در فعالیت‌های پژوهشی، بهتر است برنامه‌ریزان آموزشی، واحدی درسی با محتوای آشنایی با اینترنت و نحوه دستیابی به اطلاعات در آن را به صورت اختیاری برای دانشجویان تازه‌وارد، ارائه کنند. در مجموع به نظر می‌رسد، ارتقای میزان سواد اطلاعاتی و سواد رایانه‌ای افراد تا حد زیادی بتواند اضطراب ناشی از جستجوی اطلاعات در اینترنت را کاهش دهد.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

پژوهش حاضر در میان دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد اجرا شده بود، پیشنهاد می‌شود جهت اطلاع از وجود تفاوت معنادار بین اضطراب اینترنتی مردان و زنان این پژوهش در میان دانشجویان مقطع کارشناسی نیز اجرا شود. این پژوهش در میان حوزه‌های تحصیلی علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی و پزشکی اجرا شده بود، پیشنهاد می‌شود در سایر حوزه‌ها از جمله علوم کشاورزی و هنر نیز اجرا شود.

منابع

- اکبری‌پورنگ، محمد؛ رضاییان، حمید (۱۳۸۷). "اضطراب رایانه در دانشجویان دانشگاه اراک و رابطه آن با کارآمدی رایانه". *روانپزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران*، ۴۱(۱)، ۹۲-۹۰.
- حسن‌زاده، رمضان؛ محمودی، قهرمان؛ جوادیان، مریم (۱۳۸۸). "بررسی میزان اضطراب کامپیوتر در اعضای هیات علمی و مدیران". *افتق دانش*، ۱۵(۱)، ۱۵. بازیابی شده از

<http://www.aftabir.com/articles/view/computer-internet-information-technology/computer-science>

حسینی، وجیهه (۱۳۸۹). نظریه‌های رفتار اطلاع‌یابی. بازیابی شده از

<http://www.modiryar.com/index-management/cultural/relation/3733-1389-09-08-06-59-.14.html>

- خدیبوی، شهناز (۱۳۸۳). "مروری بر اضطراب کتابخانه‌ای در کتابخانه‌های دانشگاهی". *فصلنامه کتاب*، ۱۵(۱)، ۱۱۴-۱۰۹.
- خدیبوی، شهناز؛ عابدی، شعبانی (۱۳۸۶). "بررسی اضطراب کتابخانه‌ای و اضطراب منابع الکترونیک در بین دانشجویان دانشگاه اصفهان". *علوم تربیتی و روان‌شناسی*، ۸(۳)، ۱۳۰-۱۱۵.

رحیمی، فروغ (۱۳۸۹). "ارتباط بین خطاهای استادی و اضطراب کتابخانه‌ای: مطالعه تجربی دانشجویان دکتری". ماهنامه ارتباط علمی، (۱۶) ۲. بازیابی شده از

http://ejournal.irandoc.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-416-1

رحیمی، مهرک؛ یداللهی، سمانه (۱۳۸۸). بررسی اضطراب رایانه دانش آموزان دوره متوسطه و ارتباط آن با میزان استفاده از رایانه و تملک رایانه شخصی. بازیابی شده از

http://www.civilica.com/Paper-ICELEARNING04- ICELEARNING04_018.html

طاهریان، آمنه؛ جوکار، عبدالرسول (۱۳۸۷). "بررسی و مقایسه میزان اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز بر پایه معیار اضطراب کتابخانه‌ای بوستیک". پژوهش‌های تربیتی و روان‌شناختی، ۴(۱)، ۱۵۹-۱۳۵.

غلام‌علی لواسانی، مسعود (۱۳۸۱). "بررسی رابطه متغیرهای فردی با میزان اضطراب رایانه دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه تهران". روان‌شناسی و علوم تربیتی، ۳۲(۲)، ۱۳۹-۱۳۳.

غلام‌علی لواسانی، مسعود (۱۳۸۳). "تدارک مدل معادلات ساختاری اضطراب رایانه در دانشجویان دانشگاه تهران". ۳۴(۱)، ۹۷-۷۷.

نارمنجی، مهدی؛ نوکارتیزی، محسن (۱۳۸۸). "بررسی اضطراب اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های بیرجند و فردوسی در فرایند جستجوی اطلاعات". علوم و فناوری اطلاعات، ۲۵(۱): ۱۲۹-۱۱۱.

قربان‌جهرمی، رضا؛ غلام‌علی لواسانی؛ مسعود؛ رستگار، احمد (۱۳۸۸). "ارائه مدلی برای اضطراب رایانه بر پایه باورهای معرفت-شناختی و اهداف پیشرفت". روان‌شناسی و علوم تربیتی، ۳۹(۲)، ۱۲۱-۱۰۱.

نوکارتیزی، محسن؛ داورپناه، محمدرضا (۱۳۸۵). "تحلیل الگوهای رفتار اطلاع‌یابی". کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۹(۲)، ۱۱۹-۱۵۲.

BenOmran, A. I. (2001). Library Anxiety and Internet Anxiety among Graduate Students of a Major Research University. *Ph.D. Dissertation. University of Pittsburgh.*

Byron, S. M. (1999). Information Seeking in a Virtual Learning Environment. *Ph.D. Dissertation. University of North Texas.*

Chou, C. (2003). "Incidences and correlates of Internet anxiety among high school teachers in Taiwan". *Computers in Human Behavior*, 19, 731-749.

Ealy, D. A. (1999). The Effects of an Internet Skill-Building Module on Safety and

Environmental Graduate Students Internet Anxiety, Likelihood to Use the Internet, and Learning Internet/Intranet Content. *Dissertation. West Virginia University.*

Kracker, J. (2002). "Research anxiety and students perceptions of research : an

experiment. part I. effect of teaching Kuhlthau's ISP model". *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 53(4), 282-294.

- Joiner, R., et.al. (2005). "Gender, Internet identification, and Internet anxiety : correlates of Internet use". *Cyberpsychology & Behavior*, 8(4), 371-378.
- Joiner, R. Brosnan, M., Duffield, J. Gavin, J., & Maras, P. (2007). "The relationship between Internet Identification, Internet anxiety and Internet use". *Computers in Human Behavior*, 23, 1408-1420.
- Presno, C. (1998). "Taking the byte out of Internet anxiety: instructional techniques that reduce computer/Internet anxiety in the classroom". *Journal of Educational Computing Research*, 18(2), 147-161.
- Sam, H.K., Otman, K.E., & Nordin, Z.Sh. (2005). "Computer self- efficacy, computer anxiety toward the internet : A study among under graduates in uinmas. *Journal of Educational technology and society*, 8(4), 205-219.
- Shamo, E. E. (2001). *University Students and the Internet : Information Seeking Study*. Ph.D. Dissertation. *University of North Texas*.
- Sun, S. (2008). "An examination of disposition, motivation, and involvement in the new technology context". *Computers in Human Behavior*, 24, 2723-2740.
- Yang, S. W. (2003). *Internet Use by Preservice Teachers in Elementary Education Instruction*. Ed.D Dissertation. *Idaho State University*.
- Zhang, Y. (2002). "Comparison of Internet attitudes between industrial employees and college students". *Cyberpsychology & Behavior*, 5(2), 143-149.